

TRANSFORMACE RESORTU MINISTERSTVA OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY POKRAČUJE

TRANSFORMATION OF THE CZECH MINISTRY OF DEFENCE CONTINUES

Josef PROCHÁZKA

Abstrakt

Článek informuje o důvodech, cílech a základním věcném zaměření další transformace resortu MO ČR a zdrojích, které budou pro její realizaci vládou v následujících šesti letech uvolněny. Podkladem je transformační dokument „Transformace resortu MO ČR“ a další podpůrné materiály, které byly v procesu tvorby toho dokumentu zpracovány.

Abstract

This article is a summary of the “Transformation of the Ministry of Defence of the Czech Republic” document and other supporting materials reviewed during its preparation. This article describes the content and objectives of the Czech Ministry of Defence transformation. It also lists resources allocated by the Government for its implementation in the next six years.

Klíčová slova

Transformace, transformační proces.

Keywords

Transformation, Transformation process.

ÚVOD

Bylo by poměrně komplikované přesně stanovit datum, kdy vlastně započal proces transformace ozbrojených sil ČR. Již od roku 1989 jsme svědky zásadní redukce masové a těžce vyzbrojené armády, která byla připravovaná pro vedení rozsáhlého útočného konfliktu ve středoevropských podmínkách proti jasně definovanému nepříteli. Proces omezování tohoto rozsáhlého vojenského potenciálu probíhal v několika krocích, které měly různý název. Od reorganizačních změn v 90. letech minulého století, přes reformu na samém počátku tohoto století, až po transformaci zahájenou v roce 2007 je možné hovořit o kontinuálním procesu, který pružně reaguje na vnější podmínky (bezpečnostní prostředí, úkoly ozbrojených sil, zdroje ...). První období bylo spojeno se změnami kvantitativních parametrů ozbrojených sil. V dalších etapách tohoto procesu jsme svědky především změn zaměřených na jejich kvalitativní stránky.¹

1. VÝCHODISKA A CÍLE TRANSFORMACE

Jak tedy dál pokračuje transformace resortu MO ČR? Dne 22. října 2007 přijala vláda svým usnesením dokument, který vytváří koncepční rámec pro další transformaci resortu Ministerstva obrany České republiky v časovém výhledu do roku 2018.² Příprava a rozpracování materiálu vychází z potřeby přizpůsobit věcné a časové parametry výstavby ozbrojených sil ČR (dále jen OS ČR) a celého resortu MO odlišným požadavkům na rozvoj schopností ozbrojených sil a stále omezenějšímu zdrojovému rámci pro zajištění další činnosti a rozvoje resortu. Požadavky na

schopnosti byly identifikovány v procesu obranného plánování Aliance při zvážení vývoje bezpečnostního prostředí a charakteru předpokládaných budoucích operací, ve kterých jsou a budou její síly a prostředky využívány.

Materiál Transformace resortu MO reviduje a znovu stanovuje možnosti, rozsah a harmonogram plnění úkolů původně stanovených pro druhý krok reformy OS ČR v rámci vládou přijaté „*Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky přepracované na změněný zdrojový rámec*“ z roku 2003 (Koncepce). Druhý krok reformy měl vést k dosažení plných operačních schopností OS ČR do roku 2010, respektive 2012, v závislosti na dostupnosti zdrojů.

Transformační dokument vychází z nové formulace politicko-vojenských ambicí ČR, které vycházejí z postavení ČR v současném bezpečnostním prostředí, ze závazků, jež ČR přijala v rámci obranného plánování NATO, a také z iniciativ, k nimž se kolektivně zavázala celá Aliance. Přijatá koncepční opatření jsou výsledkem důsledného vyhodnocení prvního kroku reformy, který byl dovršen dosažením počátečních operačních schopností AČR v závěru roku 2006.³

Cílem další transformace resortu MO je posílení operačních schopností OS ČR, zvýšení podílu nasaditelných sil⁴ v zahraničních operacích, optimalizace struktur velení, organizačních a personálních struktur, mobilizačních procesů a potřeb, administrativních a podpůrných procesů a dokončení organizačních a dislokačních změn. Cílem resortu MO není disponování expediční armádou, ale vytvoření armády s expedičními schopnostmi.⁵

Zásadním přístupem k další transformaci je přehodnocení počtů osob, struktury velení a řízení, struktury sil a výdajů v rámci státního rozpočtu kapitoly MO ve prospěch nasaditelných bojových jednotek a útvarů se současným omezováním těch součástí resortu MO, které mají schopnost působit pouze na území ČR.

Úroveň schopností OS ČR, které mělo být dosaženo v souladu s Koncepcí v letech 2010 až 2012, bude vzhledem ke zdrojovým možnostem naplněna v roce 2018. Bude vyjadřovat naplnění kvantitativních a kvalitativních požadavků OS ČR, které budou dány naplněností struktur personálem, vycvičeností jednotek a útvarů, úrovní systému velení a řízení, vybavením zbraňovými systémy a materiálem v souladu s požadavky Aliance.

Realizací těchto kroků usiluje resort MO o opětovné vytvoření rovnováhy mezi politicko-vojenskými ambicemi ČR a dostupnými zdroji pro jejich naplňování. Transformace vytváří předpoklad, aby si ČR i nadále uchovala kredit platného člena Severoatlantické aliance a udržela schopnost zajistit v potřebném rozsahu obranu ČR a bezpečnost jejích občanů.

2. PŘEDPOKLÁDANÉ ZDROJE A JEJICH OMEZENÍ

K zajištění transformačního procesu resortu MO předpokládá resort v letech 2008–2010 výdaje rozpočtové kapitoly MO ve výši cca 1,4 % HDP a poté v rozmezí 1,4–2,0 % HDP. Základem struktury výdajů je nepřekročitelnost osobních výdajů do výše 50 % rozpočtu, objem ostatních běžných výdajů v rozsahu okolo 30 % a kapitálové výdaje do výše 20 %. Budou posíleny výdaje k nasazení sil a prostředků v zahraničních operacích, a to minimálně ve výši 4 % rozpočtu, které zabezpečí odpovídající podíl ČR na zajišťování mezinárodní bezpečnosti. Případné nasazení sil a prostředků vyčleněných do sil rychlé reakce NATO (NRF – NATO Response Force) a EU (BG – Battle Group) nebo zahájení neplánovaných operací bude trvale finančně zajišťováno mimo rozpočet resortu MO.

Cílových počtů osob resortu MO bude dosaženo do konce roku 2009 v rozsahu do 36 800 osob (26 200 vojáků, 8 800 občanských zaměstnanců a 1 800 čekatelů, kteří nejsou ve svých odbornostech po dobu přípravy a vzdělávání pro potřeby ozbrojených sil využitelní). Snižován⁶ bude zejména počet civilních zaměstnanců a tato skutečnost nebude mít negativní vliv na nasaditelné síly a jejich bojeschopnost. OS ČR budou maximálním způsobem usilovat o efektivní rozložení vojenského personálu se zaměřením na co největší množství bojeschopných

a nasaditelných osob. Resort MO bude usilovat o omezení zaměstnávání vojáků z povolání v těch profesích, které mohou být vykonávány civilními zaměstnanci. Při dosahování cílových počtů bude nutno důsledně dodržet podíly hodnostních sborů vojáků z povolání v OS ČR. V cílové organizační struktuře hodnostních sborů bude 15–25 % důstojníků a 25–35 % praporčků, poddůstojníci a mužstvo do celkových 100 %.

Cíle a úkoly transformace jsou nastaveny na realistický vývoj dostupných zdrojů, čímž je vytvořen předpoklad pro stabilitu rozvoje resortu MO a OS ČR v dlouhodobém horizontu a vybudování takových sil, které budou schopny prosazovat životní a strategické zájmy státu.

3. OBLASTI TRANSFORMACE

Výstavba schopností OS ČR bude zaměřena na efektivní působení v operacích mimo území ČR a zvýšení nasaditelnosti bojových jednotek a jednotek bojové podpory a bojového zabezpečení. Všechny nasaditelné jednotky budou současně připraveny plnit úkoly i na území ČR, a budou tak vytvářet jeden soubor nasaditelných sil využitelný pro všechny hlavní úkoly plněné v rámci NATO, EU, OSN nebo ad hoc koalic. ČR povede vojenské operace téměř výhradně jako součást širšího úsilí mezinárodního společenství. Tyto operace mohou probíhat ve značné vzdálenosti od ČR a účast jednotek není, vyjma arktických oblastí, geograficky omezena. Vlastní nasazení OS ČR bude odpovídat zahraničněpolitickým zájmům a prioritám ČR.

Výstavba sil Resort MO dokončí do konce roku 2014, respektive 2018, výstavbu všech sil, které jsou požadovány ze strany Aliance v rámci cílů výstavby sil (FG 2008). Katalyzátorem transformace bude jejich postupné vyčleňování do NRF s potřebnou úrovní jejich výcviku a certifikace. Bude optimalizován výcvikový cyklus a výcvik bude maximálně přizpůsoben reálným podmínkám nasazení s využitím simulačních a trenažerových technologií. Pro rychlou adaptaci přípravy sil bude intenzivně využíván systém získávání a vyhodnocování zkušeností z operačního použití.

Výstavba struktury sil Nejvýznamnější je transformace vojenských záchranných praporů, která povede k reorganizaci záchranných praporů na samostatné záchranné roty, jež si zachovají statut vojenského záchranného útvaru a své specifické a nenahraditelné schopnosti. Jeden záchranný prapor bude v plném rozsahu majetkově, finančně a personálně delimitován a předán Hasičskému záchrannému sboru ČR. Dva záchranné prapory budou reorganizovány na nasaditelné ženijní prapory a jeden záchranný prapor bude zrušen. Uvolněné zdroje budou využity ve prospěch výstavby dvou lehkých motorizovaných praporů. Úkoly, které záchranné útvary plnily na území ČR v minulosti, budou po jejich transformaci zajištěny i nadále. K plnění těchto úkolů lze v případě nutnosti použít i kapacity ženijního vojska, chemického vojska a ostatních útvarů AČR podle charakteru úkolu. Resort MO si nadále zachovává schopnost poskytovat odpovídající podporu Integrovanému záchrannému systému (dále jen IZS). V principu budou ve prospěch IZS a Policie ČR využitelné všechny síly a prostředky AČR.

Velení Transformace struktury velení směřuje k úpravě struktur a působností operačních velitelství. Na operační úrovni budou zachována dvě operační velitelství. Bude zrušeno velitelství sil podpory a výcviku a vytvořeno velitelství podpory, které bude schopné řešit jak logistickou, tak i zdravotnickou podporu vojsk. Dosažení tohoto stavu bude realizováno transformací a přepodřízením útvarů a zařazení velitelství sil podpory a výcviku do jiných organických celků. Velitelství společných sil bude zachováno v dané struktuře s úpravou jeho počtů osob, bude nově zahrnovat velení Velitelství výcviku – Vojenská akademie. Očekává se, že se podaří zprůhlednit a zpružnit celý systém velení a zeštíhlit organizační struktury tak, aby byly racionálně využity jak lidské, tak finanční zdroje.

Řízení Transformace řídicích struktur resortu MO bude závislá na výsledcích procesního, organizačního, funkčního a informačního auditu, který bude proveden v průběhu roku 2008 u organizačních útvarů MO a vybraných přímo podřízených organizačních útvarů MO.

Realizované kroky budou směřovat k optimalizaci organizačních struktur, toků informací a dokumentů.

Podřízené složky resortu MO a státní podniky Transformovány budou rovněž přímo podřízené útvary a zařízení resortu MO, kde je spatřován značný potenciál pro hledání rezerv. V první fázi dalšího kroku transformace bude provedena jejich optimalizace, hledány možnosti jejich dalšího efektivnějšího využití a posuzována nezbytnost jejich stávajícího rozsahu. Opravárenské schopnosti státních podniků založených resortem MO budou rozvíjeny v závislosti na potřebách OS ČR.

Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž splňuje hlavní požadavky na jejich výstavbu a připravenost k plnění úkolů z pohledu organizačních i personálních struktur a není potřebné je v současnosti transformovat.

Akvizice a vyzbrojování Transformace akvizičního procesu a systému vyzbrojování bude zaměřena na centralizaci realizace veřejných zakázek jak v oblasti nákupu movitého majetku a služeb a v oblasti nemovité infrastruktury, tak především v oblasti strategických zakázek. Transformace systému vyzbrojování bude pokračovat v realizaci takových přístupů a projektů, které umožní objektivní identifikaci nedostatků v operačních schopnostech ozbrojených sil. Zabezpečí výběr nejméně rizikové a z ekonomického a technického pohledu nejvýhodnější varianty řešení, která povede k její úspěšné realizaci ve stanoveném čase, v plánovaných nákladech a s požadovanými výstupními parametry. Bude vytvořen Národní úřad pro vyzbrojování a aktualizována Národní strategie vyzbrojování jako koncepční dokument. Resort MO bude pokračovat ve vzájemně výhodných formách spolupráce s obranným průmyslem. Cílem této spolupráce je využití schopností průmyslu ve všech fázích životního cyklu, podpora offsetové politiky a zapojení do projektů NATO, EU a do projektů vyplývajících z bilaterálních vztahů.

Modernizace resortu MO bude spočívat v investování finančních prostředků do promyšleného dlouhodobého rozvoje operačních schopností OS ČR tak, aby byly splněny veškeré standardizované požadavky pro jednotlivé druhy vojsk a služeb. Prioritou je interoperabilita, ochrana vojsk, nasaditelnost, udržitelnost, účinné působení a rozvoj dalších schopností potřebných k vedení nejpravděpodobnějších operací. Takto bude postupováno i u těch zbraňových systémů, u nichž končí životnost ve střednědobém horizontu. Pro pořizování strategických schopností bude ve zvýšené míře využívána mezinárodní spolupráce.

Infrastruktura Resort MO bude pokračovat v omezování rozsahu nevyužitelné infrastruktury a ponechá si jen ten nemovitý majetek, který podle závazných koncepčních dokumentů resortu nezbytně potřebuje pro zabezpečení plněných úkolů. Rozvojové projekty budou realizovány výhradně ve prospěch perspektivních posádek. Bude urychlen proces zbavování se nepotřebného majetku a infrastruktury, přičemž jako primární bude volena forma úplatných převodů.

Výzkum a vývoj Investice do výzkumu a vývoje budou podmíněny tím, že přispějí k rozvoji operačních schopností OS ČR v dlouhodobém časovém horizontu. Za priority se považují podpora strategického řízení a rozvoj efektivní organizace, výstavba operačních schopností a operační použití vojsk, rozvoj lidských a materiálních zdrojů. Resort MO bude i nadále podporovat činnost pracovníků ve vědeckých a výzkumných organizacích NATO a EU.

Dislokace resortu MO bude upravena v návaznosti na snižování počtů osob, techniky a materiálu. Proces redislokace a následného uvolňování posádek nebude v další fázi transformace pokračovat podle původního záměru. Předpokládá se, že počet perspektivních posádek bude v průběhu realizace další etapy transformace resortu MO vyšší, než bylo stanoveno Koncepcí. Tato skutečnost vyplývá z nedostatku disponibilních zdrojů k dokončení výstavby základů pozemních sil v původně plánovaném rozsahu a časovém horizontu. Některé útvary a jednotky plánované dislokovat do těchto základů budou muset setrvat ve stávajících posádkách. Další posádky jsou nutné pro nově vytvářené útvary a jednotky. V tomto ohledu byly mezi perspektivní nově zařazeny některé původně neperspektivní posádky.

Mobilizace Změněný charakter politicko-vojenských ambicí ČR a příznivé bezpečnostní prostředí umožňují redukovat náklady spojené s udržováním mobilizační schopnosti snížením

příslušné administrativy, skladových zásob a velkého množství nepoužitelných záloh. Resort MO bude i nadále podporovat rozvoj jednotek aktivních záloh. Na základě těchto skutečností bude přepracována Koncepce mobilizace OS ČR.

Lidské zdroje Vrcholné řízení lidských zdrojů bude realizováno Sekcí personální MO, v jejíž působnosti budou koncepční a normotvorné otázky, výkon státní správy v oblasti sociálního zabezpečení a vojenského školství, řízení vojenských vzdělávacích a školicích zařízení, personální opatření v působnosti prezidenta republiky a ministryně obrany a personální práce s občanskými zaměstnanci civilně správního úseku MO. Výkon personálních činností bude prováděn Ředitelstvím personální podpory v podřízenosti NGŠ AČR. Systém řízení kariér bude vycházet ze základních principů, kterými jsou transparentnost podmínek kariérového postupu vojáků a systémů jeho řízení, rovné příležitosti pro všechny vojáky, objektivnost výběru na základě výkonnosti, výkon služby vojáka v místě podle potřeb OS ČR a možnost výstupu z kariéry na kterékoliv úrovni. Bude změněna struktura hodností, vytvořen poddůstojnický sbor, objektivizováno hodnocení a umožněno využívání změn doby výsluhy v hodnosti (minimální i maximální). Součástí systému řízení kariér bude kariérní řád. Soustava celoživotního vzdělávání personálu v resortu MO bude tvořena vysokoškolským univerzitním vzděláváním, středoškolským vzděláváním a systémem kurzů. Za tímto účelem bude provedena analýza vzdělávání jako procesu, bude optimalizován systém celoživotního vzdělávání resortu MO a centralizováno jeho řízení. Bude provedena analýza potřeby přípravy jednotlivých vojenských odborných specializací a z toho vyplývající změny ve studijních programech a oborech, počtech studentů, pedagogického a obslužného personálu a doplněna bude stávající Koncepce vzdělávání personálu resortu MO, rozvoje a výstavby vojenského školství.

Systém logistické a zdravotnické podpory bude přizpůsobován expedičnímu vedení mnohonárodních operací v odlišných klimatických podmínkách a ve značných vzdálenostech od území ČR. Síly a prostředky logistiky a zdravotnické podpory budou pokračovat ve výstavbě svých schopností tak, aby byly schopny podporovat jednotky nasazované k plnění celého spektra úkolů v souladu s politicko-vojenskými ambicemi ČR, a to po celou dobu vedení operací, a byly schopny efektivně kooperovat v rámci jejich mnohonárodní podpory při minimální úrovni podpory hostitelské země. K dosažení tohoto cíle transformace budou realizovány projekty, které zajistí logistickou soběstačnost organických jednotek v první úrovni logistické podpory, komplexní podporu jednotkami druhé úrovně logistické podpory a plně fungující zázemí třetí stacionární úrovně logistické podpory na území ČR.⁷ Budou vytvářeny rovněž potřebné operační zásoby. Bude optimalizován systém velení a řízení logistiky a organizačních struktur logistiky. Sekce podpory MO bude reorganizována na Sekci logistiky MO a Odbor vojenského zdravotnictví MO. Resort MO bude pokračovat v trendu rozvoje outsourcingu v oblastech, kde to bude efektivní.

Komunikační a informační systémy Bude vybudováno integrované informační prostředí, které zajistí naplňování aliančních a doktrinárních závazků ČR v rámci operací NATO a EU. Komunikační infrastruktura bude rozvíjena v souladu se základními požadavky NATO NEC.⁸ Vybudováním integrovaného prostředí NEC a propojením všech stávajících a plánovaných senzorových a zbraňových systémů s operačně-taktickým systémem velení a řízení pozemních a vzdušných sil dosáhnou jednotky AČR vysoké operační efektivity možných variant úkolových uskupení. Pro nasazení jednotek v operacích vyšší intenzity budou použity prostředky rádiového spojení expedičního charakteru. U zbývajících částí nasaditelných jednotek zůstane rádiový systém založen na stávající generaci rádiových stanic určených pro zasazení v mírových operacích a pro výcvik. Bude dosaženo plné automatizace velení a řízení vzdušných sil, jejich interoperability a mobility a zajištěna podpora NATINADS.⁹

4. REALIZACE TRANSFORMACE

Transformační záměry budou dále precizovány v rámci procesu střednědobého plánování. Proces bude zahájen následně po schválení tohoto materiálu vládou vydáním Směrnice ministryně obrany pro rozvoj a činnost resortu MO na období 2009–2014, která stanoví strategické cíle a úkoly pro jejich naplnění. Tyto cíle a úkoly budou rozpracovány na odpovídajících úrovních velení a řízení do detailních věcných záměrů s časovými a zdrojovými návaznostmi. Úspory v oblasti běžných výdajů budou využity na akceleraci rozvojových programů.

Resort MO na základě schváleného předkládaného návrhu dalších směrů transformace dopracuje Dlouhodobou vizi resortu Ministerstva obrany, novelizuje Vojenskou strategii ČR, aktualizuje Koncepti výstavby Armády České republiky, upraví Koncepti mobilizace OS ČR, zpracuje materiál k otázce dalšího způsobu ochrany vzdušného prostoru státu vlastními silami a připraví aktualizaci celé řady dalších koncepčních resortních dokumentů.

Vyhodnocení plnění transformace bude provedeno po uplynutí čtyř let. V souladu s plánovacími cykly NATO resort MO vypracuje a předloží vládě materiál „Hodnocení realizace transformace resortu MO s návrhy dalšího rozvoje“.

ZÁVĚR

Návrh dalšího směru transformace resortu MO vytváří opětovnou rovnováhu mezi politicko-vojenskými ambicemi ČR a zdroji změnou priorit a realizací racionalizačních opatření. Věcný obsah transformace a časové horizonty jejího naplnění reagují na změny bezpečnostního prostředí a na důsledky, které z toho vyplývají pro výstavbu a použití OS ČR. Cíle a úkoly transformace jsou nastaveny na realistický vývoj dostupných finančních, lidských a věcných zdrojů. Je tak vytvořen předpoklad pro stabilitu rozvoje resortu MO a OS ČR v dlouhodobém plánovacím horizontu a vybudování moderních sil schopných prosazovat současné i budoucí životní, strategické a další důležité zájmy státu.

Na omezování finančních prostředků v posledním období reaguje transformace zásadním přehodnocením všech realizovaných činností a navazující změnou struktur v rámci ozbrojených sil a podpůrných organizačních útvarů. Byla identifikována úsporná opatření v oblastech, které neovlivní výstavbu resortu MO a OS ČR pro expediční schopnosti a jejich použití v souladu se zájmy ČR. Jde o zásadní změnu přístupu k výstavbě OS ČR, který ještě ve větším rozsahu akceptuje ideu minimální pravděpodobnosti vzniku globálního konfliktu nebo regionálního konfliktu s přímým ohrožením území ČR a našich spojenců.

POZNÁMKY

¹ KARAFFA, Vladimír, *Cesty transformace*, s. 3–8.

² UV č. 1194, O další transformaci resortu MO, ze dne 22. října 2007.

³ UV č. 640, Zpráva o stavu reformy ozbrojených sil ČR, ze dne 11. června 2007.

⁴ Nasaditelnost sil je vyjádřena kritérii, která byla přijata na Istanbulsém summitu aliance v roce 2004. Země by měly mít 8 % svých pozemních sil včetně jejich podpory připravených nebo nasazených do operací a 40 % sil by mělo být strukturováno, vyzbrojeno a vycvičeno pro případné nasazení v zahraničních operacích v rámci NATO nebo i jiných organizací. Definice viz dokument PO(2004)0079-REV1.

⁵ Vystoupení ministryně obrany na shromáždění řídicích pracovníků resortu MO dne 1. listopadu 2007.

⁶ Tříprocentní snižování funkčních míst bude provedeno v souladu s UV č. 436 ze dne 25. dubna 2007.

⁷ První úroveň logistické podpory zahrnuje organické síly a prostředky logistiky u nasazených jednotek. Druhá úroveň obsahuje nasaditelné síly a prostředky operační logistiky a třetí úroveň představuje stacionární prvky logistiky na území ČR.

⁸ NATO Network Enabled Capability vyjadřuje schopnost informačně propojeného bojiště, která umožňuje přenos, zpracování a využití informací od jednotlivých senzorů, přes prvky velení a řízení na aktivní prvky ničení v čase blízkém reálnému. K dispozici je rovněž sdílený obraz o situaci ve všech dimenzích bojiště (vzduch, země, moře).

⁹ NATO Integrated Air Defence System (NATINADS), Integrovaný systém protivzdušné obrany NATO.

LITERATURA A PRAMENY

- [1] KARAFFA, Vladimír. Cesty transformace. *Vojenské rozhledy*. 2007, č. 1, s. 3-8.
- [2] *Transformace resortu MO ČR*. Dokument MO.
- [3] UV č. 1994, *O další transformaci resortu MO*. 22. října 2007.
- [4] UV č. 640, *Zpráva o stavu reformy ozbrojených sil ČR*. 11. června 2007.
- [5] UV č. 436. 25. dubna 2007.